

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatæ, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de
Antverpiæ, 1649**

§. 9. Gentiles, intelligentes se sine Dijs viuere non posse, illos clavis configebant, catenis colligabant, intimisque laribus abscondebant. Quid vero tu ô Christiane?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

66 HOMILIA DECIMATER TIA. DE DISCESSV CHRISTI.

vt os trum amaricetur; effectus hic est humoris
colericī amarillimi; Exacerbat Dominum peccato-
rem q. d. irritauit eum, quā potuit graui-
mē, ad atram blem provocauit. Ad summum
ascendit malitia, proinde Dei ita provocauit
itam (nōstro loquendi modo) vt os illi amarue-
rit.

At quā pēna tale exp̄abitur delictum? Num
summius peccatorem igneis. vt Sodomam, re-
diget in cūceres? Num terce hiatus, cum Dathan
& Abiron, absorbebitur? Num maris vndis vt
Phatō demergent? Num mitter Angelum; qui
enī vt Hostem trucidet? Nihil hōrum; sed ira
sux̄ seipso punit supplicio, nimurū; abibit,
illum deset, curat quō com̄ sua ducit malitia;
Secundum multitudinem r̄a s̄u non queret. To-
tā suam Deus colligens iram (hoc est: Secun-
dum multitudinem r̄a s̄u:) eos deseret, &
abibit, hoc est: Non queret. Quid ergo Domine,
num hæc tantis digna sceleribus animaduertis.
Maior hac ira Domini est (inquit D. August.) mul-
tum irascitur, dum non exquirit, dum quasi obli-
scitur, & non attendit peccata, & per fraudes &
scelerā ad diuinā, honoresque perueniunt, quod
maxime in illo Antechrisfo euenerunt est. Hęc
erit extrema huius vita plaga, n̄ agn̄ ira Dei,
quā severissimē scelerā vindicabit Antichristi;
hęcque illi fuit, quā sacrilegos illes damnavit
philosophos. Si vero conga fuit hęc tantis
sceleribus Dei puniens vindicta, potiori ratione,
inquit Apostolus, ipsi s̄ Iudeos comprehendit: Per-
uenit ira Dei super illos, usque in finem. Hęc ver-
bum, usque infinī, idem est ac si dicat, extremū
hoc fuit potest ira Dei (et), non potuit ulterius.
Ea phras̄, qua D. Iacannes Christi declarat in eos
amorem ipsa ultima con̄tra hera: In finem dicit
eos: Quia Deo illis mitiente veritatem suam, uni-
genitum suum, eundem in honorant, contem-
plērunt, illi illorū, cum crucifixur, quae
vindicta est hęc & Domine. Ego vadi: Hęc est
illos deserit, vt sua sequantur desideria, peruer-
sique suis obedienti cupiditatibus, agent quæcumque
volerint, & peccata peccatis cumulant, ad
summam descendant obdurationem, in illa miser-
moriāntur: In peccato vēst̄o morimini.

Tale queque de te accerrimum ira: s̄u sumer
soplicium. Quid tibi fecit Dens? quoties tibi
grauiſſima tua remisit scelerā? quoties te vocauit?
quoties ad cordis turianum pulsauit? Te longa-
nimus expectauit, benignus pertulit, protector
defendit, pater in gratiam recepit: & hoc tuum
reprehendo crimen ingratiitudinis, cuius vocibus
absurdelis, promissa despiciat, minas contemnit,

misericordiam teploris, iam provocas. Dic mihi,
ē chariflume, quis fructus vocis Dei, quod clamor
celestis emolumētum? Quia virtus morumque
corēcio ex tot quadraginta huīs concionibus:
Quia te ratione monisti, vt in honestum de-
leteres concubinatum, quō toti es Republica in-
fame scandalum? Quia ratione paup̄s bona re-
fististi mihi possessor, ipso Deum oxorante,
tuē crudelitatem iuslūsum invocare vindicato-
rem? quomodo lingua tuam tot iuramenti,
tot detractionibus, tot in honestis colloquijs affue-
tam refrenasti? Vt ubi: luce clarius in te Dei
vindictam deploram, abiit, discessit, tuē te de-
reliquit voluntati, vt vadas, vt curras, quo te tua
impellit concupiscentia? O te miserum! qui in
hoc tibi congaudes, quid aliam ad tuam attrax-
eis luxurias voluntatem, nec est et, qui peccan-
tem impedit: qui plaudis manibus ex congrega-
tis per fluras, iniquosque contractus, opibus quia
tibi libera patet via, quocumque petere vis; At-
tende, scito hoc esse ira Dei flagellum, Deumq;
tecum hoc agete, quod per os Davidis minatus
est secum illis acturum, qui suis sunt beneficijs
ingari, suis clamoribus incidebentes, ac in suam
misericordiam perduelles: Non audiat populus
meus vocem meam, & Israēl non intendat mihi: Ff. 80
dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibi
in adiunctionibus, sū. Tocum sequere mo-
tuum appetitus, tuis stude sectantis deli: ipsi, tuis
procax indulge voluptatibus, tuis subē in ha-
stribus, aplaudē, exulta, nubila, quid omnia
tibi succedant Dijs hominib; s̄q; e plaudentibus,
votisque tuis placidi conspiciē zephyri. Hoc est,
ino hoc est acebisimum ira Dei supplicium.
Vt tibi...

§. 9. Gentiles, intelligentes se sine Dīs vivere
non posse, illos clavis configabant, catena col-
ligabant, iustisque laribus abscondebant.
Quid vero tu o Christiane?

Hec omnia nervosè declarat secundo dominus 17. D
per Itaiam verbis tam difficilibus, quam
mysteriosis: Confortauit faber aratus, Isai. 41.
percusserit molleos eum, qui credebat in me tempore,
dicens: Glorioso bonum est: & confortauit eum cla-
rus, ut non moueretur. Et tu Israēl serue meus,
Jacob quem elegi, sicut Abraham amici mei, &c.
Dixi tibi seruus meus es tu, elegi te. Introducit
Deus, ea que Gentiles Dijs suis faciebant. Fusē
valde

*L. de C. D. August. Cur Gentiles tantos sibi Deos consecrantur, quia ut constat ex doctissimo Marco Varrone, numerus eorum erat innumerabilis, in star mufcarum exercitus. Ex duabus ortum est hoc principij, quem alterum verum erat, alterum falso. Verum principium hoc erat, quod intelligenter sum Deo nihil posse subsistere in rerum natura, nec esse, nec vivere, nec agere, nec moueri: proinde ut certam hanc habeant propositionem, quam illis D. Paulus proposuit, ex eorum quodam philosopho: *In ipso uiuum, inueniatur & sanus, ipse est qui dat viam, inspiracionem, & omnia.* Falso autem erat, quod crederent Dei veritatem esse limitatam, de ea quippe more hominum iudicabant: *Hic enim nullus a deo magnus, ut sit in omni loco, & qui attendat, & sit praesens in omnibus.* Qui dicit in acie exercitum, tempore congressus, impossibile est, regat in loco pacis ciuitatem. Qui fulcat mare nauigio, terram non inambulat, qui montis heret in cacumine, in vallis non humiliatus planicie.*

Eodem plane modo deo sentierant, de quo sentierunt, quod in altissimis habitans sideribus, in infinitis terre non videretur, quod si regimi maris adesset, terra moderationi abellet, nec hoc iudicauerit possibile quid igitur remedij? cuicunque rei, ac in quoque loco suum Deum ergamus, cuius virtute res illa conseruerit, & esse possit. Hoc polito principio tot Deos Deasque confinxerunt, quot res erant in mundo, ne carum aliquia suo Deo priuaretur: ac eis nomina implicant ihs rebus conformiter, quas gubernabant. Proinde campus Deum Ruminam dedicarunt, Coleman collibus, vallibus Valloniam. Dea Serapolebatur, quae grana seminanda suscepit. Seges, que eorum messem colligeret. Tuncina quae fruges custodiret, ut aristas de nodo in nodum confortaret, aderat Nodus, ut grana suis includet inwoincris, seu glumis quibus comprimuntur, iuvigilabat Volutina: flores educebat, serubatque Flora: Laetanus tenetum floridumque triticum obsernabat: Maturus ad maturitatem perducebat. Et eodem tono seu modo referit D. Augustin, ita ut pro solis campus aruisque conservandis multos ibi Deos configerent. Dei ad maris regimen, ubi diuinum requirunt subdium Mirades Deorum extollebant, quos ipse referit a cap. decimo, vsque vigesimum primum. Rebus humanis prouidentis inumeratos, tantos quantos scimus esse actus humanos, nostrisque infirmitates, erigebant. Unum itineranti, alterum liuganti, alterum matrimoniorum incunati,

Pusionem ab ortu conceptionis suscepient, cui primum dedicabant Lucinam, quæ embonis illuminationi ac nativitatib; studeret: Ruminam, quæ virtutem suggesteret lugendis matris vberibus: Cumnam, quæ curis setuaret vagientem. Si qui matroninam suscipiant, multos habebant sibi propios Deos. Hæc omnis originem habebant, at D. Augustin. ex illo principio, quod sibi persuadebant, sine Deo nihil posse esse bonum, nec consistere, quod non paret, & euaseat.

Fuit autem fides hæc adeo antiqua, ut ipsi Israëlitæ, Ægypti incolæ hanc exsuxerint idolatriam credentes Deum illum, qui eos de Ægyptiaca eduxerat, servirent, licet in ea aliqua polleter auctoritate, atque in ea illis auxiliatis fuisset, nulla tamen ei potestis esset in deserto, quod perambulabant, nec illis ibidem valeret opitulari, vnde convenientes voce tumultuaria dixerunt, præceperuntque Aaroni: *Fac nobis Deos qui nos præcedant.* Ne passum Exod. 12, quidem securè progredi est possibile, nisi propio Deo: *Fac nobis Deos, qui nos in via comitentur.* Ideo Deus ait propheta Iate, in eo loco quem exponimus, ab infidelibus Deos suos catenis ligari, æreis clavis, ijsque trabalibus (a) configi, vt nullus eos pesset auferre, (a) Clavis ipsi valerent aufugere: *Confortauit faber era nos de rius &c. Aicens: Glutino benson est, confortans cum quaranta, clavis, ut non moueretur.* Inde nostrum omne dependet bonum, ut nobiscum Deos nostros habeamus, nec à nobis aufugiant, nec nobis auferantur; si illos glutino conglutinemus, ne dissoluantur; nullum aptius gluten, quam clavi ferrei, æri, capitati, illos igitur fixe clavis configamus, vt nec ipsi nobis effugiant, nec quis eos surto di- tipiat.

Propalam scitur id quod ad rem narrant Plutarchus, Panthias, Quintus Curtius, Diodorus, Alexander ab Alexandro: quod multi Gentium, præficti Tity ac Lacedamony, celebti illo edocti Lycurgo legislatore, præciuos suos Deos, quibus maximè confidebant, clavis configerent, alios catenis illigarent, alios pedicis confingentes, alios velut anarijs ferreis virgulis inclusos enstodirent, ita ut, sicut præclarè Dei spiritus ait per Hieremiam, qui hoc scriptis exaruit calamo Baruch propheta scribere, loca, quibus eos sic clavos feruabant, porci furum latronumque carceres, quam Deorum templa esse viderentur, vbi diligentiori custodia, ac studio eos detinebant, quam Rex in ergastuli refractarios ac perduelles:

18 HOMILIA DVODECIMA. DE TRANSFIGURATIONE.

Sicut natus qui regem offendit, circunscripta sunt ini-
mici &c. ita suorum sacerdotum ipsa clausuris, &c.
6.17.

Si ab eis percunctaseris: quomodo Deos, quos ut suctores, & daiores vestras collitis libertatis, captos, & sea privatoe libertate detinetis? Si hanc quæsiem propulsione D. Clementi Alexand. vel D. Chrystoffo. D. Cypriano, Atrobio, alijsque Sanctis Patriis, qui ex professo scripserunt. D. Drorum variante: respondecent, quod ibi sic detinuerent Dij illi pro ut merebantur: quia illi omnes, homines fuerunt sceleratissimi, luxuriosissimi, monstra impietatis, totique munido nocentissimi: *Quorum criminis* (inquit D. Clem. Alexand.) notiora sunt quam necrum. Venius adeo in omnem effusa libidinem, ut eius adulteria capillorum eius numerum superaret. Iupiter deliciosus multez raptor honestatus, quas mundus coluit hemerellus. Saturnus Patriida, filicida. Mars perduellis, auctor discordiarum, languius effusor. Bacchus porator, Iuno iudicibus facibus accessa, succensa, implacabilis. Dij (inquit D. Aug.) hi tales erant, quorum eminentia diuinitasque primaria sumebatur, ex commissis nefandissimis sceleribus: *Selecti*, sed planè selecti, nobilitate criminum, non dignitate virtutum. Talibus optimè congruit cancer, pedes, nervi, &c. Tales congruit vinculis confungi, catenis alligari, tenebris detiniri. Porro si illos interrogates, qui tanto eos studio custodiunt vinclitos: hec eorum foret responso: se hoc intende, Deos suos secum seevè detinere, ut firmo considerent haec statua, ne concidant, ne disoluantur, ne eos quis susollat, & si vellent aufugere, nullatenus possent. Hanc dat rationem Spiritus S. dum de eorum stupenda agit infans,

Sap. 13.15 ex ore Sapientis: *In pariete posens illud, & confirmans serro, ne forte cadas, proficiens illi &c.* Attende, quæsto, (ait D. Aug.) eorum ineptias, illos colunt Deos, quos credunt, se ipso non posse sustinere, sibi confundere, se ipso catenis vinculisque absoluere, quibus eos capti detinebant. His non obstantibus, concedamus hypothesin, quod eos ut Deos venerarentur, hoc probè non erant, illis hoc maximè refere, si illos secum habebant, credebant enim, quod sine illorum adiutorio, nec resipire quidem possent, secum vero eos habentibus, nullum posse damnum officeret.

*I.7. de ri-
411.7.* Hoc autem eo fierat modo (testa D. August.) ut illis non sufficeret habere Deos secum in communi, ac in templis communibus sed & quaque in particulari sios sibi habere Deos contenteret.

debat in domo sua, quos in ædium penitentibus statuebant, quos eadem causa dicebant: Deos penitentes, q.d. quod eos in penitentibus, loco securiori, ac abscondito conservabant. Et hoc indicat Salomon prefatis verbis: *Festi ei dignam habitationem, & in pace posens &c.* velut senectella imperiū in pariete, at foco. Baruch quoque *Bern. 6.* propheta, de Dij, Babilonis agens domi ecclasiis, sic ait: *Construxi illis in domo.* Et singuli his maximè incubebant, crederant quippe singuli, quod sine Dij, nul a tutu fortis domus, nec ipsi, nec eorum quidquam ab incommodis praescutum.

Hoc autem videtur cum ipso mundo natum, ut enim in sacris litteris legimus Laban domi lug Deos venerabatur, in penitentibus: proinde cum eos inde sustulisset eius filia Rachel, eos illo die esse labilis non adverterit, donec postridie, eos oraturus accederet, & se Dij suis priuatum ingemuit, infrenuit, infrenulit hoc sibi perludens, quod quā primū domus sua Dij destitueretur, ruina periculo exponeret, ut domus sine defensore, & omni præsidio immunita: quo eirca confelliū ad Iacob eucurrat, illos recuperatum.

Michas ille, qui Deos intimis laribus seclusos adorabat, in sua domus oratorio, quādo transentes quidam milites illos abfulerant, ut futuri detexerit, ab atrocle que vidit Deos, ad illos eucurrerunt examinans, ex clamans, vociferans, velut ratiōnis impos ac mente captus, mittens in sidera elevatus. Quarunt, quid tibi vis: qui sumbi clamores? num tibi forte evolat arima? O me miserum, responderet: *Deos meos quos mihi feci, tulisti &c.* Et dicitur: *Quid tibi id? Notate hac sibi opulenta polita: Deos meos quos feci mihi: Eu quales Dij, quos 8.24. sibi fabricat homo, quasi lances essent, pocula, ac telæ glæs;* quis quen debet fabricare? Num homo Deum, aut Deus hominem? Imaginemur ita esse: cum iasauere illos ut Deos haberent, illis destinauit causam esse sufficientem indicabant tanta mortalia, timoris, lacrymarum, ut non miseremur, si ex illis vitam amiserint. Hunc ita iudebant fundamento, ut illos non sufficeret, si Deos in templis communibus, & in propriis singulis demibus venerarentur, sed & quaque secum deserte studebat Deum suum, secum modo robiscum deficerimus ad ædes nostras, vel circumumerimus Agnos Dei, Sanctorum icones antea, argenteas, seu martyrum reliquias. Et hunc credo sensum legiti *Off. 4.* mun verborum, quibus Deus per Osseam curare *107.1.1.* volens syriagogam, vel potius dixerimus, animam, sic

hic sit: *Auerant adulteria sua de medio uberum sagrum.* Nemine adulteriorum intelligit actus idolatriæ, qui sunt spiritualia adulteria. Vebibus triis pueris nobilioris viola sua suspendebant, & milites seb armis, & quisque sros sub velle deos, illos, quos libidinosa cabat necessarios, conformiter iis, que pre manus habebant, nullaque negotium aliquod audiebat adscribi, nisi prius suum fecerit habere Deum: hoc enim constanter credebant, sine Deo, illis omnia infaulis cibus obuentura. Hæc Gentiles (inquit Deus) faciebant, hæcque erat de Diis suis fides, eique tam tenaciter adhaerente veritati, nullum sine Deo prosperum fons successum, aut negotium feliciter absolvendum: *Et tu Israel, serue nunc, quem elegi.* Conflingens argumentum.

Expedit D. August. diuinum consilium, quo Deus studuit populo sui ipsius dare cogitationem.

Dicitur 6.4. uero dum ait: Audi Israel Dominus Deus no-

*strer Deus unus est. q. d. Infideles multos adorant Deos, quos illi in his auxiliantur, alios, qui in alijs: prouide, quos res sunt, tot filii Deos erunt. Tu vero popule meus, o Israel, haec sit tua principia fides: quod: *Dixi tuus, unus est ille vero ego sum,* qui cum sim in me viras, colligim possideo, quideuid Gentiles diuinum si is Diis attribuunt: & hoc de me credendum vobis propono, hoc sit fiduciarum fundatum, quod D. Paulus suis ex partebat auditibus: *Vi implamini in memorem plenitudinem D. i.* Dix illi nationes, di erant manes: si enim illis viram virtutem ascriberebant, negabant alter m. Nullum enim tam perfectum potentemque faciebantur, ut de illo crederent omnem plenitudinem diuinitatem: nosfer autem Deus ita per se habet videoque Deitatis plenitudinem, ut extra illam ne atomus quidem viviles divinitatis: *Videte quod ego sum filius, & non si aliis Deo poterit me.* Ego ille sum potens in terra & in mari, in campis, in multitudine, in montibus & in valibus, in pace & in bello, in solo & in cœlo. Fieri ne rigitur potest, ait Dominus, o Israel, vt de me credendo, quæ credis, quod solus sim Deus, & in me comprehendam, quidquid inquam infideles Diis suis adseperant, quod sine me non si aliis Deus, nec parvus, nec magnus, nec gratia, nec favor, nec auxilium, nec prosper iterum eventus, nec virum fortitudi: quod illi tam solliciti, ut suos secum Deos haberent, tu vero tam si mers ac voces, ut videns te sine Deo, quod ille à te abiect, te dereliquerit, tam vias ducas, & emiu-*

timore post posito excitatus: *Et in Israel.* Quod Gentiles nec passum progrexi prafsumat, nisi secum Deum suum ducat comitem, nec noctu decumbeat, nec ad aurotam surgere, nec negotio suscipere, nec quidquam agere, nec egredi domo, sine Deo suo: *Et tu o Israel,* illius conscientia veritatis: qui hoc de me credis, quod de mea ratio scaderet credendum diuinare, tamen audax prafsumas esse sine Deo tuo, vno die, mense, anno, decennio? Quod si te defuerit ob vitam tuam omni peccatorum sperte defoxit, datam, si à te ipse dilexerit, non fruicas eum tibi comitem reparare? Ita comedas, bibas, dormias, egrediaris, ingrediaris, tua peragas negotia: quas nihil tibi apud Deum deficeret? Profundis autem hæc verba percepida: *Et in Israel serue nescius;* quantum capio, illam spectat historiam de Iacob, ubi ipse Deus ei romenans posuit Israel.

S. 10. Lucta Iacob fuit cum lachrymis, & quod petebat hoc erat ne à te discederet.

Arbitratus est Abbas Rufinus, inter monachorum dignas S. paginas historias, illam tracellere, quam nebris refert de lucta Iacob: *Famula lucta, & rauus ore Ecclesia per orbem celebrata, qua horum cum D. o luctatus est.* ABB. RY-
PIRT. 1.8.
in Gen. c.
6.
Gen. 32.
Homo & Deus in arciam defiendunt, ai monachiam: mirabile spectaculum, in quo multa SS. Patres officium non leviores difficultatis. Certam in illud quod Iacob agreditur, vel iustum est vel iniustum. Si iustum, ergo iustum propagnatur causam: quia ut dehi ait D. August. a: Et declarat D. Thom. b: hoc bellum a I. q. in est iustum, quod iustum habet causam. Quare Iesu q. int., potest esse in hoc mundo causa tam iusta, 10. quae bellum contra Deum assumptum iustificetur. Si iniustum, qua ratione contra se Deus 40. ar. 1. bellum patitur iniustum: Et quonodo perpetrari potest immensa illa celistudo, & inincibilis Dei feruus, huminem secum venimus habentem, à quo se velu superari, que que sibi homo prævalat? Hoc scias, velim, ait D. Ite. 32. Thom. Q. od lucilla infra non scirent variis Gen. brachiorum corporalibus, sed spirituahibus. Ita declarat Vates Oseas illam ait ens: *In farru Cap. 12.4.* iudice san maledicti ad Angliam & confederatum est. Renuit & regnat cum. Iudicatus est acriter cum Angelo, qui venire in Dei perlunga videbatur, cumque superaret, lacrymis & cratione. Hoc est; non illam stricio gladio, aut brachio-